

Nr 211.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överskridande av viss anslagspost i den för yrkesinspektionen fastställda avlöningsstaten m. m.; given Stockholms slott den 9 april 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 april 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärenden GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

Jag ber att få till behandling upptaga uppkomna frågor rörande *dels* överskridande av viss anslagspost i den för yrkesinspektionen fastställda avlöningsstaten, *dels ock* beräkande av yrkesinspektionens avlöningsanslag för budgetåret 1943/44.

1:o) **Överskridande av viss anslagspost i den för yrkesinspektionen fastställda avlöningsstaten.** I proposition den 5 december 1941, nr 352, beräknade Kungl. Maj:t, att yrkesinspektionens arbetskrafter skulle med hänsyn till behovet av bättre tillsyn av arbetsställen, där risk för gengasförgiftning kunde föreligga, under en tid av ett år förstärkas med 6 befattningshavare i lönegraden Ex 21, varjämte under samma tid skulle erfordras viss tillfällig skrivhjälp. I propositionen förutsattes, att den förstärkta arbetskraften, för vars avlöning under ett år skulle under anslagsposten till avlöningar till icke ordinarie personal behövas ett belopp av närmare 40,000 kronor — därav omkring 37,200 kronor för avlöning av nämnda 6 befattningshavare och omkring 2,800 kronor för tillfällig skrivhjälp — skulle vara anställd under år 1942. Med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen gjorda förslag medgav 1941 års riksdag, att berörda anslagspost, som i den för budgetåret 1941/42 gällande avlöningsstaten för yrkesinspektionen upptagits till 113,000 kronor, finge för nämnda budgetår överskridas med 20,000 kronor.

Med hänsyn till behovet av sagda personalförstärkning under första hälften av budgetåret 1942/43 räknades i 1942 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkten 31) med en merbelastning å sagda anslagspost för sistnämnda budgetår av omkring 20,000 kronor, därav 18,600 kronor belöpte på de 6 befattningshavarna i lönegraden Ex 21 och 1,400 kronor å tillfällig skrivhjälp. Posten, som av riks försäkringsanstalten i skrivelse den 29 augusti 1941 uppskattats till 109,000 kronor, beräknades därför i statsverkspropositionen till 129,000 kronor.

Sedan 1942 års riksdag bifallit Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag till yrkesinspektionen: avlöningar för budgetåret 1942/43, fastställde Kungl. Maj:t den 24 april 1942 avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med sistnämnda budgetår, därvid anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal upptogs till 129,000 kronor.

I skrivelse den 8 oktober 1942 anförde riks försäkringsanstalten följande. Anstalten hade med hänsyn till behovet av omförmälda tillsyn för tiden intill 1942 års utgång anställt sex befattningshavare i lönegraden Ex 21, därav en från och med den 16 februari 1942 och de övriga från och med den 1 mars 1942. Erfarenheten hade emellertid visat, att behov av sagda befattningshavare komme att föreligga under hela första halvåret 1943. Anstalten hemställde därför om medgivande att också under tiden 1 januari—30 juni 1943 hava anställda ifrågavarande sex befattningshavare samt att under samma tid anlita den skrivhjälp, som erfordrades för dessa befattningshavares verksamhet.

Genom beslut den 13 november 1942 och den 12 februari 1943 har Kungl. Maj:t bifallit anstaltens framställning, i vad densamma avsåg tiden 1 januari—30 april 1943. Beträffande framställningen, i vad densamma avsåg tiden 1 maj—30 juni 1943, har Kungl. Maj:t förklarat Sig vilja framdeles meddela beslut.

I skrivelse den 24 mars 1943 har *riks försäkringsanstalten* gjort framställ-

ning rörande förstärkning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal för innevarande budgetår. Anstalten anför i huvudsak:

Under tiden 1 juli 1942—28 februari 1943 hade i och för tillsynen över arbetsställen, där risk för gengasförgiftning föreläge, vid yrkesinspektionen varit anställda sex extra distriktsingenjörer i lönegraden Ex 21, därav tre under åtta månader, två under sex månader och en under tre och en halv månad. Ehuru behov av sex dylika ingenjörer förefunnos även under återstoden av budgetåret, kunde man på grund av föreliggande rekryteringssvårigheter icke räkna med att under denna tid hava tillgång till mer än tre sådana ingenjörer eller samma antal, som för närvarande tjänstgjorde hos inspektionen. Totalkostnaderna för ifrågavarande ingenjörer under budgetåret 1942/43 kunde — fränsett kostnaderna för rörligt tillägg — uppskattas till 25,800 kronor, vilket belopp med omkring 7,200 kronor överstege det belopp av 18,600 kronor, som tidigare beräknats för ändamålet.

Till avlöning av tillfälliga skrivbiträden å yrkesinspektionens distrikt hade i 1942 års statsverksproposition för budgetåret 1942/43 beräknats 7,400 kronor, därav 1,400 kronor för tillfällig skrivhjälp åt ifrågavarande extra distriktsingenjörer. De verkliga kostnaderna kunde nu beräknas till 10,800 kronor. Merbelastningen — 3,400 kronor — berodde dels på det trängande behovet av tillfällig skrivhjälp inom de större yrkesinspektionsdistrikten, särskilt inom de distrikt, där distriktsinspektriser vore placerade, dels ock på att inom ett distrikt ett ordinarie kontorsbiträde och ett extra ordinarie skrivbiträde av olika anledningar komme att vara tjänstlediga, varför ett tillfälligt biträde måst anställas såsom vikarie.

I skrivelse den 29 augusti 1941 angående anslag till yrkesinspektionen för budgetåret 1942/43 hade riksförsäkringsanstalten vidare framhållit, att en av distriktsingenjörerna sedan längre tid åtnjöte tjänstledighet för statligt uppdrag, att anstalten funnit erforderligt inkalla två ordinarie befattningshavare till tjänstgöring å anstaltens arbetarskyddsbyrå såsom ersättare för tjänstemän, vilka på annat håll fullgjorde statliga eller liknande uppdrag, ävensom att anstalten på grund härav komme att se sig nödsakad att inom den närmaste tiden anställa extra personal, sannolikt tre extra befattningshavare i 18:e lönegraden, för att yrkesinspektionstjänsten skulle kunna uppehållas på tillfredsställande sätt. I enlighet härmed hade under budgetåret 1942/43 varit anställda två extra ingenjörer i lönegraden Ex 18 — sedermera på grund av rekryterings-svårigheter antagna till extra ordinarie i 18:e lönegraden från och med den 1 november 1942. Avlöningskostnaderna för dessa befattningshavare kunde för innevarande budgetår beräknas till omkring 10,800 kronor. Kostnaderna hade icke tagits med i beräkningen vid tidigare uppskattningar av kostnaderna för avlöning av yrkesinspektionens befattningshavare.

Den sammanlagda merbelastningen å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har alltså av riksförsäkringsanstalten uppskattats till (7,200 + 3,400 + 10,800) 21,400 kronor. Anstalten framhåller emellertid, att — huvudsakligen på den grund att befattningshavare varit inkallade till militärtjänstgöring utan att vikarier för dem förordnats — så stor besparing å anslagsposten uppstått, att det belopp, varmed posten måste förstärkas, icke behöfve bestämmas till mer än 10,000 kronor.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har Kungl. Maj:t med hän-syn till föreliggande förhållanden redan för tiden 1 januari—30 april 1943 ansett sig böra medgiva fortsatt förstärkning av yrkesinspektionens arbets-

Departements-
chefen.

krafter i anledning av den tillsyn, som anordnats för förebyggande av gengasförgiftningar. En dylik förstärkning erfordras med säkerhet även för tiden 1 maj—30 juni 1943. På grund av förstärkningen uppkomma vissa merkostnader, med vilka icke räknats vid uppskattningen av den i gällande stat för yrkesinspektionen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Även bortsett härifrån har man, på sätt riks försäkringsanstalten framhållit, för löpande budgetår att räkna med vissa utgifter under denna post, som vid den tidigare uppskattningen av anslagsbehovet icke tagits med i beräkningen. Ett överskridande av posten måste därför äga rum. I likhet med anstalten uppskattar jag det belopp, varmed posten under innevarande budgetår behöver överskridas, till högst 10,000 kronor. Riksdagens medgivande till överskridandet torde böra utverkas.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den i avlöningsstaten för yrkesinspektionen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1942/43 överskridas med högst 10,000 kronor.

2:o) **Yrkesinspektionens avlöningsanslag för budgetåret 1943/44.** För budgetåret 1942/43 har till yrkesinspektionen: avlöningar anvisats ett förslagsanslag av 700,000 kronor. Såsom omnämnts under punkten 1 har Kungl. Maj:t den 24 april 1942 fastställt av riksdagen godkänd avlöningsstat för inspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43. Staten har följande utseende:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	480,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	129,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	91,000
Summa förslagsanslag kronor		700,000

I 1943 års statsverksproposition har i femte huvudtiteln, punkten 31, framlagts förslag till beräkning av ifrågavarande anslag för budgetåret 1943/44. Enligt förslaget skulle anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptagas till 470,000 kronor, anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal till 109,000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg till 88,000 kronor. Hela anslagsbehovet har alltså beräknats till 667,000 kronor. Under punkten har jämväl förordats att riksdagen skulle godkänna i överensstämmelse med dessa beräkningar uppgjort förslag till avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44. Vid anslagsberäkningen har förutsatts, att den för viss tid beviljade förstärkningen av yrkesinspektionens arbetskrafter för bättre tillsyn till förebyggande av gengasförgiftningar icke skulle bli behövlig under nästa budgetår.

I skrivelse den 13 mars 1943 har *riks försäkringsanstalten* framhållit, att en viss förstärkning av yrkesinspektionens arbetskrafter vore behövlig jämväl under budgetåret 1943/44. Anstalten anför härom.

Genom en av Kungl. Maj:t den 5 juni 1942 (nr 361) utfärdad kungörelse med vissa bestämmelser till skydd mot skada från gengasdrivet fordon och redskap, vilken kungörelse trätt i kraft den 1 oktober 1942, hade omförmälda tillsyn utsträckt till ett avsevärt antal arbetsställen, som förut ej inbegripits under densamma (huvudsakligen garage).

Den under år 1942 erhållna förstärkningen hade möjliggjort, att den inspektionsverksamhet, som åvilade yrkesinspektionens befattningshavare med högre teknisk utbildning, kunnat upprätthållas på ett väsentligt bättre sätt än eljest skulle ha varit fallet. Särskild tillsyn hade, i enlighet med föresättningsarna för förstärkningen, i stor omfattning ägnats arbetsställen med risk för gengasförgiftning. Behovet av sådan tillsyn hade avsevärt ökat genom tillkomsten av berörda kungörelse av den 5 juni 1942.

Emellertid hade den inknappning av yrkesinspektionens personal, som ägt rum i enlighet med vad som angivits i riksförsäkringsanstaltens skrivelse den 26 augusti 1940 angående anslag till yrkesinspektionen för budgetåret 1941/42 och som av anstalten ansetts försvarlig med hänsyn till de arbetsuppgifter, som då kunnat överblickas, medfört att varje under tiden därefter uppkommen ny eller utökad arbetsuppgift eller tillkommen inskränkning i arbetskrafterna eller deras utnyttjande blivit särskilt kännbar.

Någon lättnad ifråga om inspektionsarbetet på andra områden hade icke inträtt för yrkesinspektionens befattningshavare med högre teknisk utbildning. Tvärtom hade en ökning av tillsynsbehovet gjort sig gällande på grund av den stora omfattning, vari minderåriga och särskilt kvinnor tagits i anspråk inom industrien.

Vidare hade det efter hemställan av statens arbetsmarknadskommission överenskomna utnyttjandet av ej mindre än 24 av yrkesinspektionens befattningshavare — yrkesinspektörer, förste distriktsingenjörer och distriktsingenjörer — såsom industrikonsulenter, vilka hade till uppgift att biträda länsarbetsnämnderna vid organiserandet av överflyttning av arbetskraft mellan olika industriföretag vid eventuell tillämpning av tjänsteplikt, i hög grad betungat inspektionsarbetet. Ehuru avsikten vore, att uppdraget att vara industrikonsulent skulle kunna utföras vid sidan av inspektionsverksamheten för yrkesinspektionen, hade dock dessa konsulenter måst tagas i anspråk i sådan utsträckning, att full ledighet från de ordinarie göromålen under vissa tider måst medgivas dem.

Därtill komme, att anstalten under långa tidrymder nödgats förordna befattningshavare från yrkesinspektionen till tjänstgöring å anstaltens arbetarskyddsbyrå såsom ersättare för tjänstemän därstädes, vilka tagits i anspråk för offentliga uppdrag. För närvarande vore en tjänsteman från yrkesinspektionen av sådant skäl förordnad att uppehålla en förste byråingenjörsbefattning å arbetarskyddsbyrån.

Ytterligare hade den omständigheten, att ett flertal av yrkesinspektionens inspekterande befattningshavare av och till varit inkallade till militärtjänstgöring, medfört svårigheter för de övriga befattningshavarna att medhinna de föreliggande inspektionsuppgifterna.

Med hänsyn till det anförda föreläge ett starkt behov av fortsatt förstärkning av yrkesinspektionens arbetskrafter under nästa budgetår. För den skull syntes de distriktsingenjörer i lönegraden Ex 21, vilka vore anställda med hänsyn till riskerna för gengasförgiftning och vilka numera vore 3 till antalet, böra beredas fortsatt anställning under hela budgetåret 1943/44. Vidare borde ett mindre belopp beräknas för tillfällig skrivhjälp åt dessa ingenjörer.

Riksförsäkringsanstalten beräknar att vid bifall till anstaltens förslag anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle i förhållande

till det i 1943 års statsverksproposition framlagda förslaget behöva för nästa budgetår höjas med 20,000 kronor till 129,000 kronor. Vidare föreslår anstalten av samma skäl en höjning av anslagsposten till rörligt tillägg från i statsverkspropositionen beräknade 88,000 kronor till 91,000 kronor.

Departements-
chefen.

De uppgifter, vilka åvila yrkesinspektionen, äro under nuvarande förhållanden synnerligen omfattande. Delvis som följd därav har den tillsyn, som måst anordnas för förebyggande av gengasförgiftningar, visat sig kräva anlitaandet av extra personal under längre tid än som från början kunnat förutses. Jag har därför kommit till den uppfattningen att den utökning av inspektionens icke-ordinarie personal, varom riksförsäkringsanstalten gjort framställning för budgetåret 1943/44, är av behovet påkallad. De i yrkesinspektionens avlöningsstat upptagna anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg, vilka i årets statsverksproposition för nämnda budgetår uppskattats till 109,000 respektive 88,000 kronor, torde vid sådant förhållande i stället böra för samma budgetår upptagas till 129,000 respektive 91,000 kronor. Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör liksom i statsverkspropositionen beräknas till 470,000 kronor. Det totala anslagsbehovet för avlöningar till yrkesinspektionens befattningshavare skulle enligt dessa beräkningar bliva (129,000 + 91,000 + 470,000) 690,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte — med ändring av vad därutinnan föreslagits i årets statsverksproposition — föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 470,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	» 129,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 91,000
<u>Summa förslagsanslag kronor 690,000;</u>	

dels och till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 690,000.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda under punkterna 1:o) och 2:o) med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
N. O. Aurelius.